

“UYGARLIK TARİHİ; KENDİNİ DÜŞÜNENLERLE BAŞKASINI DÜŞÜNENLER ARASINDAKİ MÜCADELE TARİHİDİR”

Dr.Ecz. Azmi KERMAN 5 Ağustos 1947’de Afyon ili Emirdağ ilçesinde dünyaya geldi.1964 yılında Eskişehir Lisesi’nden mezun olduktan sonra sırasıyla İstanbul Üniversitesi Eczacılık Fakültesi, Eskişehir İktisadi Ticari İlimler Akademisi İktisat Fakültesi, Eskişehir İktisadi Ticari İlimler Akademisi Yabancı Dil Eğitim Ve Öğretim Enstitüsü İngilizce Bölümlerini bitirdikten sonra Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Politikası Ana Bilim Dalında doktora yaptı. Evli ve bir çocuk sahibi olan Sayın Kerman halen Eskişehir’de eczane eczacısı olarak görevine devam etmektedir.

NEDEN ECZACILIK FAKÜLTESİNİ TERCİH ETTİNİZ?

1964 yılında Eskişehir Lisesi’ni bitirdim. O dönemde siyasete müthiş bir eğilimim var ve hukukçu olmak istiyordum. Ülkenin politikasında yer almak istiyordum. İlk önce Hukuk Fakültesi’ne kaydımı yaptırdım. Babam memur, olanaklar kısıtlı, o zaman eczacılık fakültesi sadece İstanbul ve Ankara’da var. Özel okul furyası yok ve eczacılık fakültesi çok kıymetli bir meslek. Mesela ilk eczaneyi açtığımda Eskişehir’de 13. eczaneydim. Eczacılığın saygınlığı ve kazancı iyi, böyle bir ortam var. Babam bir telgraf çekti; “Eczacılığa kayıt ol.” 17 yaşındayım, tercih hakkım yok. Böylece İstanbul Üniversitesi Eczacılık Fakültesi’ne kayıt oldum.

ÖĞRENCİLİK YILLARINIZ 68 RÜZGARINDAN ETKİLENMİŞ BİR DÖNEMDİ, SİZ BU RÜZGARIN NERESİNDE YER ALDINIZ?

Öğrencilik yıllarımda daha demokratik bir yapı söz konusuydu, o zamanlar öğrenci cemiyetleri vardı. Bu cemiyetlere yönetim kurulu ve cemiyet başkanı seçiliyordu. Ben üniversitenin 2. sınıfında Gerçekçiler Grubu’ndan cemiyet başkanlığı için aday oldum. Cemiyetler Birliklere bağlı, Birliklerin üzerinde Federasyonlar var. En üste de Türkiye Gençlik Teşkilatı var. Üniversite yönetimleri o dönemlerde çok despot ve baskıcıydı. Böyle kötü bir ortam vardı ama bu ortamın da getirdiği bir özgürlük havası vardı. O dönemler 68 rüzgarı esiyor ve biz o dönemde fakülteyi işgal ettik. Eczacılık fakültesinin işgali diğer fakültelerden iki ay daha uzun sürdü. O dönemde devrimci bir hava var. Bütün gençlik dünyayı değiştirme çabasında ve bu rüzgar bütün dünyada esiyor. Süleyman Demirel iktidarda, Türkiye’yi dışa bağımlı hale getirmeye çalışıyor ve gençliğin de buna itirazı var. Hep birlikte 6. Filoyu denize döktüğümüz bir dönem. Bağımsız bir Türkiye ve emperyalizme karşı bir savaş veriliyor. O dönemde geçlik direnen ve mücadele eden bir

gençlikti ama anarşist değillerdi. Mesela Deniz Gezmiş’i astılar, insanları vurdular, bunların hiçbiri anarşist değildi. Çok sevdiğim bir söz var, “Uygurlık tarihi; kendini düşünenlerle, başkasını düşünenler arasındaki mücadele tarihidir”. Bizim dönemdeki gençlik Türkiye’nin sorunlarına sahip çıkıyordu, 12 Eylül’le birlikte Türkiye’de bu hava da kayboldu. Artık, IMF 300 milyar dolar borcu boyunuza astı ve kımlıdayamıyoruz. Bizim kuşağımız, ülkesinin geleceğini, refahını ve gönencini düşünen iyi bir kuşaktı ve ben bu kuşak içinde öğrenci liderlerinden biri olarak yer aldığımdan gurur duyuyorum.

Bu dönemde ayrıca ülke politikalarının yanında mesleğimizle ilgili çalışmalarımız da oldu. Bunlardan en önemlisi, eczacılık bayramıdır. Bizim öğrencilik yıllarımızda kutlanan bir günümüz yoktu. Bu olay bizi rahatsız etti. Daha önce böyle bir günün kutlanması için görüşmeler yapılmıştı fakat hiçbiri sonuçlanmamıştı. Böyle bir günün kutlanmasıyla ilgili olarak çok uğraş verdik. Hatta o dönemki Merkez Heyeti’nin toplantıları olduğu günlerde kapılarında bekler ve görüşmeye çalışırdım. Bir gün bu toplantılardan birine katılarak bu talebimizi dile getirdim. Tabi o dönem öğrenciyiz ve ekonomik olarak bir yaptırımımız yok. Böylece Merkez Heyeti’nin de desteğini alarak, 14 Mayıs 1968’de ilk eczacılık bayramını kutlamış olduk. Bu günün kutlanmasında katkım olduğu için çok mutluyum.

ECZACILIK MESLEĞİ SİZİN GÖZÜNÜZLE NEREDEN NEREYE GELDİ?

O dönemde klasik eczacılık fakülteleri var. Sanayide fazla eczacı yok, eczacılar eczane eczacılığına yöneliyorlar. Eczacılık çok yeni bir meslek ve eczacıların bir saygınlığı var. Eczaneye giren hasta önünü ilikleyip giriyor. Eczacılar raftan ilaç alıp satmaktan daha ziyade, eczanesinde üretime yönelik çalışıyor. Meslek bilgisi daha ön planda. Eczacı için hayat daha iyi idi. Günümüzde eczacının

toplumdaki rolü değişti ve şu an eczacı daha çok bir danışmanlık görevi görüyor. Önümüzdeki dönemde bu olay daha da farklılaşacak, bu batı ülkelerinde oturmaya başladı. Klinik eczacılık daha da ön plana çıkacak. Benim dönemimde tüketici doğrudan kendi kaynağıyla ilaç alıyordu, şu an ise bir çok tüketici sosyal güvenlik şemsiyesi altında. Ben 1971 yılında eczane açtım, bu dönemde ilaç alımında bir sıkıntımız yoktu. 78-79 yıllarına geldiğimizde Türkiye'nin ekonomik koşullarında önemli değişiklikler oldu. Enflasyon ülke ekonomisini zorlamaya başladı. Bu ilaç sektörüne de yansdı, ilaç piyasası dövizle bağımlı olduğu için ilaç sıkıntısı başladı. Eczaneler bu dönemde majistral ilaç üreterek bu boşluğu kapatmaya çalıştı. Bazı ağrı kesiciler, öksürük şurupları gibi ilaçlar eczanelerde üretilmeye başlandı. İlacın satış koşulları değişti, ilk önce depoya paramızı yatırıyorduk, şansımız varsa üç dört ay sonra ilaç alabiliyorduk. Zaten eczacı kooperatiflerinin kuruluş zorunluluğu da ortaya çıktı.

ECZACI KOOPERATİFLERİ DEYİNCE İLK AKLA GELEN İSİMLERDEN SİNİZ, KOOPERATİFLERİN TÜRKİYE'DEKİ GELİŞİMİNİ VE GEÇİRDİĞİ AŞAMALARI ANLATABİLİR MİSİNİZ?

Eczacı Kooperatifleri ile ilgili gelişmelere bakıldığında geline nokta dramatik olarak bulunduğumu söyleyebilirim. Kuruluşlarımızdan bu yana geçen yaklaşık 27 yıllık sürede gelmesi gereken nokta çok daha farklı, çok daha ileride olabilirdi. Bunun nedenleri üzerinde bugüne kadar sağlıklı bir değerlendirilmenin yapılmaması, bilimsel bir yaklaşımla konunun masaya yatırılmamasını da bir eksiklik olarak görüyorum. Önceleri sayıları ve piyasa payları iyi bir durumda olan kooperatiflerin şimdiki durumuna neden geldi? Konu, ülke ekonomisinden başlayıp, sektörel bazda değerlendirilerek ve analizler yapılarak, geleceğe ışık tutması açısından bir zorunluluk olarak da görülebilir. Öte yandan kooperatifçilik ülküsüne gönül veren davada arkadaşlarımızın süzülüş deneyimlerinden de yararlanılabildi. Günümüz Türkiye İlaç Piyasasında üretici fiyatlarıyla yaklaşık 5 milyar USD olduğu düşünülürse % 30 lara geçen bir piyasa payından %10 lara gelmek, bir başka deyişle kabaca 1.5 milyar USD lık bir satış hacminden, 500 milyon USD'lık rakamlara gerilemenin ne anlama geldiğinin üzerinde biraz düşünmek gerekir.

Bilindiği gibi Eczacı Kooperatifleri, 1978 yılından itibaren kurulmaya başladı. Dönemin özelliği nedeniyle ilaç üretiminde önemli daralmalar meydana geldi. Son tüketici ve ona bağlı olarak eczanenin ilaca olan talebi yeterli miktarda karşılanamadı. Aynı yıllarda dağıtım kanallarının sağlıksız yapıda olması, özel depo sahiplerinin, eczacılara ilaç dağıtımında adaletsiz davranmaları sonucu Eczacı Kooperatifleri kuruldu. Sevgili Işık Boyacıgiller'in de belirttiği gibi "Kooperatifçilik insanların sahip oldukları insani değerler açısından önemli bir indikatör sayılabilir. Çünkü kooperatifçiliği içine sindirmiş ve kooperatifçiliğe inanmış bir insan seçimini toplumdan yana yapmış ve bireysel kurtuluşların gerçek kurtuluşlar olmadığını bilen insanlardır." Yaşanan süreçte, bu inançla, 1998 yılı sonunda 18.000 eczanenin, yaklaşık 16.000'ini bünyesinde barındıran kooperatif-

lerin sektörel ve toplumsal katkıları sayılamayacak kadar çok olmuştur. Bir yandan yadsınamayacak ölçüde ekonomiye ve rekabet piyasasının gelişimine katkı verilirken öte yandan mülkiyet tabana yayılmış, demokrasinin gelişimine katkı verilmiş, eczacı ortağın satın alma gücünde önemli sıçramalar olmuştur.

1999'lu yılına gelindiğinde bir takım dış ve iç etkenler bu gelişmeyi adeta frenlemiş, hatta geriye düşülmesine neden olmuştur. Yeri gelmişken dış etkenler arasında; küreselleşme olgusu, Türkiye ekonomisinde yaşanan sorunlar, küreselleşme güdüsü ile hareket eden bazı üretici firmalar ve yine bu firmaların üst düzey yöneticilerinin kasıtlı olumsuz davranışları, öteki özel depoların davranışları sayılabilir. İç etkenler ise; bazı kooperatif yöneticilerinin basiretsizliği, sektörde giderek derinleşen ve dünya ilaç sektöründeki yeniden yapılanmaya ayak uyduramama ve bu bağlamda kurumsallaşamama, ortakların kooperatife karşı aidiyet ya da mülkiyet duygusunu geliştirecek yeterli katkı yapmamaları, çalışanların o döneme yönelik çıkardıkları sorunlar ve en son olarak Tüm Eczacı Kooperatifleri Birliği ve Türk Eczacıları Birliği'nin konuya yaklaşımlarındaki yetersizliktir.

Sonuç olarak, şu aşamada geline trajik noktada varlığını sürdüren ve tek umudumuz olan kooperatiflerimize desteğimizi tüm benliğimizle sürdürmeli, gelecek için de projeler geliştirmeliyiz.

MESLEK ÖRGÜTLERİ VE TÜRK ECZACILARI BİRLİĞİ HANGİ AŞAMALARDAN GEÇTİ?

Öğrencilik yıllarımda Türk Eczacıları Birliği Merkez Heyeti sanayicilerden oluşuyordu. Bunun sebebi de o dönemde ilaç fiyatlarını Türk Eczacıları Birliği Merkez Heyeti belirliyordu. İlk Eczacılık Bayramını (sonradan eczacılık günü oldu) kutladığımızda Merkez Heyeti Başkanı Wyeth İlaç Fabrikası Genel Müdürü Halit Tüzüner'di. Bir çok ilaç fabrikası sahibi ve genel müdürleri Merkez Heyeti'ni oluşturuyorlardı. Daha sonra 1978- 1979 dönemlerinde çağdaş Eczacılık hareketi başladı. Ben o dönemde Eskişehir Eczacı Odası Başkanıydım. Bu hareket bir çok eczacı odasının desteğiyle hayata geçti. Bu hareket de Mekin Tanker'in Türk Eczacıları Birliği Başkanı olmasıyla ilk meyesini verdi. Yaklaşık 20 senedir de bu hareket devam etti, ama son dönemde kendi içinde bölünmeler olmaya başladı.

